

2011-03-02

Dnr 43-2010:268

Beslut

efter riktad tillsyn inom
området skolpliktsbevakning
i Surahammars kommun och Virsboskolan

Surahammars kommun

Box 203,

735 23 Surahammar

kommunen@surahammar.se

Virsboskolan

Jägargatan 25,

730 61 Virsbo

Riktad tillsyn inom området skolpliktsbevakning i Surahammars kommun och Virsboskolan

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning syftar till att säkerställa skolpliktiga barns rätt till utbildning. Skolinspektionen ska bedöma om kommunen och skolor belägna i kommunen uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning.

Skolinspektionen har i tillsynen av Surahammars kommun inte funnit annat än att kommunen har fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt. I kommunen finns ett så kallat kommunteam som arbetar tvärprofessionellt såväl i förebyggande syfte med fortbildning till personalen i förskola och skola som med enskilda elevärenden.

Skolinspektionen har i tillsynen av Virsboskolan, som är den kommunala skola som ingått i tillsynen, inte funnit några brister vad avser skolpliktbevakning som måste åtgärdas. Skolan har i förebyggande syfte arbetat medvetet med förhållningssätt bland all personal på skolan, för att bygga goda relationer till eleverna och deras vårdnadshavare. Skolan upplever att eleverna trivs och att de därför vill vara i skolan, vilket i sin tur lett till låg frånvaro bland eleverna. Skolan kan snabbt identifiera och sätta in tidiga insatser om så behövs. Åtgärderna kan vara såväl på individnivå, som strukturella på skolnivå.

Bedömningar redovisas i bilagorna 2-3.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit projektledare Jonas Nygren, undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi

Enhetschef

Åsa Strand

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen
Bilaga 2	Beskrivning och bedömningar för Surahammars kommun
Bilaga 3	Beskrivning och bedömningar för Virsboskolan

Allmänt om den riktade tillsynen

I den riktade tillsynen undersöker Skolinspektionen ett avgränsat område i ett begränsat antal kommuner och skolor. Målet med denna riktade tillsyn är att bedöma om kommuner och huvudmän för fristående skolor samt skolor belägna i kommunerna uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning. Syftet med detta är att säkerställa alla skolpliktiga barns rätt till utbildning.

Bestämmelser om skolpliktsbevakning finns i skollagen. Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram till dess.

Målet med denna riktade tillsyn är att bedöma om kommuner och huvudmän för fristående skolor samt skolor belägna i kommunerna uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning. Syftet med detta är att säkerställa alla skolpliktiga barns rätt till utbildning.

De frågeställningar som ska besvaras inom ramen för den riktade tillsynen är följande.

- Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?
- Har kommunen och skolorna fungerande rutiner för frånvarorapportering?
- Fullgör huvudmannen för de fristående skolorna sin anmälningsskyldighet till hemkommunen när skolpliktigt barn i de fristående skolorna är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak?
- Lämnar huvudmannen för de fristående skolorna snarast uppgift till elevens hemkommun när skolpliktig elev börjar eller slutar vid skolan?
- Har skolorna fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande och för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?
- Vilka strategier tillämpar skolorna för att få eleven att åter delta i undervisningen?

Surahammars kommun och Virsboskolan ingår i Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning. Kommunen och Virsboskolan besöktes den 9 november 2010 av Åsa Strand och Josefine Dahlqvist. Den riktade tillsynen omfattar 50 skolor och 28 kommuner. Tillsynen kommer att resultera i dels en övergripande rapport, dels ett beslut med bedömningar för respektive huvudman och skola där Skolinspektionen bland annat tar ställning till om skolförfattningarnas krav uppfylls.

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar är dokument från kommunen och skolan samt den information som Skolinspektionen samlat in vid intervjuer och samtal

med tjänstemän vid förvaltningen och företrädare för Barn- och utbildningsnämnden samt rektor och representanter för personalen vid skolan.

Företrädare för kommunen och rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i detta beslut.

Beskrivning och bedömningar för Surahammars kommun

Surahammar kommun ligger norr om Västerås i Mälardalen. Kommunen har cirka 10 000 invånare.

I Surahammars kommun har Barn- och utbildningsnämnden det politiska ansvaret medan chefen för skola och omsorg har det övergripande ansvaret för skolverksamheten. I kommunen finns sex stycken grundskolor och kommunen har cirka 1000 skolpliktiga elever. Cirka 20 av kommunens skolpliktiga elever går i skola hos annan huvudman i någon av grannkommunerna.

Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 1 § och 13 § första stycket andra meningen 1985 års skollag

Beskrivning och motivering:

Kommunen har ett register, Procapita, över alla skolpliktiga barn i kommunen. Registret är kopplat mot folkbokföringen och uppdateras en gång per vecka. Av registret framgår i vilken skola eleven är placerad och om eleven vistas utomlands. Kommunens skolor anmäler till kommunen i direkt anslutning till när en elev börjar eller slutar på skolan, som i sin tur uppdaterar registret. Chefen för skola och omsorg får i anslutning till detta en sammanställning från registret över var eleverna går och har på så sätt en överblick över var eleverna är inskrivna. Om en elev inte finns inskriven i någon skola ser chefen för skola och omsorg till att hitta eleven. Hösten 2010 har kommunen haft två elever som inte var inskrivna i någon skola och vid närmare efterforskning visade det sig att familjen hade flyttat utomlands.

Kommunen skickar varje läsårsstart ut ett informationsbrev till de kommuner och fristående skolor där Surahammars kommun har skolpliktiga elever inskrivna. Informationsbrevet innehåller information gällande fakturering, men även instruktioner om hur kommunen vill få in information gällande elever med ogiltig frånvaro. De fristående skolor och de kommuner som har skolpliktiga elever från Surahammars kommun inskrivna meddelar till Surahammars kommun när en elev börjar eller slutar vid skolan. Surahammars kommun har dock aldrig fått någon signal från de fristående skolorna gällande skolpliktiga elever som är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak. Chefen för skola och barnomsorg redovisar årligen för nämnden hur många elever kommunen har som är placerade i andra kommuner eller i fristående skolor.

Har kommunen fungerande rutiner för frånvarorapportering?**Bedömning:**

Frånvarorapporteringen sköts av skolorna och bedöms därför under Virsboskolan.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket andra meningen 1985 års skollag

Beskrivning och motivering:

Under läsåret 2010/11 kommer alla skolor att börja använda "Schoolsoft", som är digitalt system för frånvaro och dokumentation. Frånvarorapporteringen sköts av skolorna.

Chefen för skola och omsorg träffar rektorerna i kommunen var annan vecka. I det forumet tas aktuella frågor upp och då lyfts bland annat elevfrånvaron. På detta sätt får chefen för skola och omsorg en samlad bild över frånvarosituationen i kommunen. På förkommen anledning, det vill säga när förvaltningschefen fått signaler från rektorerna, lyfts enskilda elevärenden i nämnden.

I kommunen finns ett tvärprofessionellt "kommunteam" som består av representanter från skola och socialtjänst. I kommunteamet fattas beslut om vem som ska göra vad. Alla ärenden följs upp och utvärderas. Kommunteamet träffas en gång per månad och en gång per termin deltar även representanter från landstinget, dvs t ex BUP och habilitering. Kommunteamet har funnits i nästan två år. Under den tiden har man arbetat med fem elevärenden som berört elever med hög frånvaro. Just nu finns det två elever i kommunen som är så kallade "hemmasittare" och som man arbetar aktivt med för att få tillbaka till undervisningen. Förutom enskilda elevärenden arbetar kommunteamet med förebyggande fortbildningsinsatser till personalen i förskolor och skolor för att öka kunskapen om bland annat förhållningssätt vid mötet med elever och vårdnadshavare, samt ökad kunskap kring att identifiera och tidigt uppmärksamma frånvaro.

En grupp med rektorer håller under hösten 2010 på att utarbeta en handlingsplan med en åtgärdsstrappa för hur skolorna ska agera vid ogiltig frånvaro. Ett utkast finns och är ute på remiss för synpunkter bland skolorna. Av handlingsplanen kommer det framgå hur skolan ska agera vid ogiltig frånvaro, när kommunteamet och nämnden ska kopplas in.

Beskrivning och bedömningar för Virsboskolan

I Virsboskolan finns grundskola för skolår 1-9, förskoleklass samt fritidshem. I skolan finns cirka 170 elever. Klasserna är en-parallelliga med undantag för årskurs 4-6. På grund av att det finns få elever i årskurs 6 har skolan två åldersintegrerade klasser bestående av elever från årskurs 4-6. Skolan har en hälso- och vildmarksprofil.

Skolan är organiserad i arbetslag, ett för årskurserna F-6 och ett för årskurserna 7-9. Arbetsenhetsmöten genomförs varje vecka och var fjärde vecka träffas all personal i ett möte med rektorn för pedagogiska diskussioner. På skolan finns ett elevhälsoteam som består av kurator, skolsköterska, speciallärare och resurspedagoger.

Tabell 1: Ogiltig frånvaro, grundskola årskurserna 7-9 höstterminen 2010.

Virsboskolan	Antal
Elever	66
Elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent	3
Elever med en sammanhängande ogiltig frånvaro på en månad eller mer	1

Källa: Enligt rektors uppgift 2011-01-19

Antal elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent under två månader eller mer. Både ströfrånvaro och sammanhängande frånvaro.

Antal elever med en i huvudsak sammanhängande ogiltig frånvaro under minst en månad. (Det ska räknas som sammanhängande ogiltig frånvaro även om eleven varit närvarande vid enstaka lektioner eller enstaka dag under perioden.)

Har skolan fungerande rutiner för frånvarorapportering?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen

3 kap. 11 § skollagen

6 kap. 7 § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Virsboskolan har under höstterminen 2010 infört ett digitalt system för frånvaro och dokumentation som heter "Schoolsoft". Under en övergångsperiod registreras närvaro

och frånvaro i såväl Schoolsoft som på papper, men så småningom så ska skolan helt övergå till det digitala systemet.

I F-6 kontrollerar klassläraren närvaron och kontaktar hemmet samma dag om en elev är frånvarande utan att det har anmälts. I årskurserna 7-9 är det den undervisande läraren som kontrollerar frånvaron och noterar den på en lista som finns i skolans personalrum. Elevens handledare jämför sedan frånvarolistan med de inkomna frånvaroanmälningarna. Om en elev är frånvarande utan att en sjukanmälan har gjorts tar elevens handledare kontakt med hemmet samma dag.

Eleverna sjukanmäls genom att vårdnadshavarna ringer till skolans expedition och meddelar att eleven är sjuk. Skolkanslisten rapporterar sedan uppgifterna vidare till lärarna samt lägger in uppgifterna i Schoolsoft. Vårdnadshavarna kan även sjukanmäla sitt barn via SMS till läraren. Så småningom kommer vårdnadshavarna att kunna sjukanmäla eleverna direkt i Schoolsoft.

Genom olika möten på skolan får rektorn en samlad bild av frånvarosituationen och utifrån denna drar rektor slutsatser och fattar beslut om de satsningar skolan behöver göra. Rektorn har klart för sig vilka elever som har ogiltig frånvaro. Hon för ingen statistik, men eftersom skolan är liten uppger rektorn att hon har god kontroll över frånvarosituationen på skolan. Rektorn och övrig personal har en nära relation till eleverna. De har en öppen dialog och personalen vet att rektorn vill ha information om frånvarosituationen. Rektorn upplever att hon får tidiga signaler om frånvaro och frånvaro finns med som en stående punkt på dagordningen vid arbetsenhetsmöten och elevhälsomöten.

Både rektorn och personal uppger att skolan har lite problem med ogiltig frånvaro. Det finns några elever som periodvis har ströfrånvaro. Rektorn uppger att det ibland kan handla om vissa teoretiska ämnen som exempelvis matematik, naturorienterande ämnen och språk. Rektorn har dock inte sett något mönster i att det skulle handla om något särskilt ämne. Skolan har haft enstaka elever som under perioder inte gått i skolan alls på grund av sjukskrivning.

Har skolan fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen 1985 års skollag

3 kap. 11 § 1985 års skollag

6 kap. 8 a § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Rektorn och personalen uppger att skolan snabbt utreder varför en elev är frånvarande. När en utredning görs tittar man både efter såväl skolrelaterade som icke-skolrelaterade orsaker. Utredningen genomförs vanligtvis via samtal med elev och vårdnadshavare, men pedagogiska och psykologiska utredningar kan även göras. Skolan kan även få stöd från kommunteamet vid utredning kring orsakerna till att en elev inte går i skolan.

Har skolan fungerande rutiner för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?**Bedömning:**

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen 1985 års skollag

6 kap. 8 a § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Om en elev har upprepade ogiltiga frånvaro, kontaktar klassläraren eller handledaren eleven och elevens vårdnadshavare för samtal. Fortsätter den ogiltiga frånvaron anmäls ärendet till elevhälsoteamet och rektorn kan kalla till en elevvårdskonferens. Vid långvarig och omfattande frånvaro blir eleven, efter vårdnadshavarnas medgivande, föremål för samordningsinsatser i kommunteamet. Skolan har enstaka elever med ogiltig frånvaro på över 20 procent.

Grunden vid alla åtgärder är att stärka eleven och att bygga upp ett förtroende. Eleven tillfrågas vad han eller hon har för önskemål. Skolan har även en nära relation till och ett nära samarbete med vårdnadshavarna. För att komma till rätta med en elevs frånvaro vidtar skolan olika åtgärder. Det har exempelvis hänt att personal har hämtat elever till skolan när vårdnadshavarna inte klarat av att få sitt barn till skolan. Vissa klasser har delats upp så att gruppen blir mindre, för att läraren ska kunna hjälpa eleverna bättre och schemalagda tider har ändrats för att det ska fungera bättre. Elever med ogiltig frånvaro kan gå till skolans resurspedagoger för undervisning i en mindre grupp eller få undervisning med specialläraren under perioder. Eleverna kan under kortare perioder även få anpassad studiegång.

I kommunen finns ett kommunteam som består av representanter från skola och socialtjänst. Rektorn kan anmäla elever som skolan behöver stöd i sitt arbete med. Alla ärenden ska ha medgivande från vårdnadshavarna för att kunna lyftas i teamet. Både rektor och personal är positiva till teamet och upplever att de kan få stöd i sitt arbete. Skolan har redan märkt att teamet har gett resultat och att insatserna snabbt sätts in. Skolan

har tidigare haft en elev som de inte lyckades få åter till skolan men i och med stödet från kommunteamet upplever skolan att de inte längre står själva då de ska lösa riktigt svåra elevärenden och att de tack vare kommunteamet hittat en lösning för att få eleven att åter gå i skola.